

Kitekintés

A szociális gondoskodás rendszere Cipruson

Humánus szociálpolitika

„Mindannyiunk érdeke, hogy a társadalomban élni és dolgozni tudó partnerek között éljünk. A szociálpolitika feladata megteremteni és megadni azokat a segítségeket, amik a családot, a személyiséget alkalmassá teszik az életre, munkára, családi életre, gyermeknevelésre. Ez a szociális munkások dolga. Igazán jól akkor dolgoznánk, ha lassacskán mindannyian, szociális munkások, munkanélkülivé válnánk” – mondta egy ciprusi szociális munkás kollégám-barátom.

A Ciprus-kérdés

Ciprus 350 évig török, majd 1868-tól 1960-ig angol gyarmat volt. Alighogy független, szabad országgá vált, 1974-ben egy puccs következtében az ország lakosságának alig tízegynéhány százalékát kitevő törökök anyaországi segédlettel, felrúgva a korábban aláírt ENSZ egyezményt, lerohanták Ciprust. 200. 000 görög ciprusi menekült el házából, vált földönfutóvá, saját hazájában. A menekülteknek fél év alatt kertes családi házakat, két-három emeletes teljesen komfortos kis lakótelepeket építettek. A menekültek ma sem fizetnek lakbért, s várják a világ népeinek összefogását, hogy a berlini fal után a ciprusi zöld vonal is letűnjön a föld színéről. Nicosiát, a fővárost, ma átjárhatatlan határ választja el egymástól. Az egyik ház még a Ciprusi Demokráciában van, a másik török oldalon. A török részen rekedt görögök nem írhatnak, nem üzenhetnek, családtagjaikat nem látogathatják. Totálisabb az elzártság, mint nemrég a két Németország között volt, mivel az észak-ciprusi területen lévő kormányt és államot Törökországon kívül egyetlen ENSZ-tagország sem ismerte el. A ciprusi görög békés, derűs, vidám nép; szociális rendszerének működéséből is csak a humánus, emberszeretet, igazságosság árad.

De az elválasztott családok, az elvesztett házak, a gondozhatatlan sírok, a felnövekvő nemzedék történelmi tudatának csonkítása fölött érzett szomorúság is belengi e földet.

A szociális asszisztens

Minden szociálpolitikai intézkedésnek öt törvényt kell figyelembe vennie. Ezek:

- a gyermekről,
- az adoptálásról,
- a gyermekek és menekültek védelméről (speciális ciprusi probléma),
- a fiatalok bűnelkövetőkről
- a közsegélyezésről szóló törvény.

Az intézkedések elsősorban a megelőzést célozzák. Meglévő vagy megjelenő problémák esetében a segítség, ha csak lehetséges a család összetartása, a gyermekek és felnőttek együttes védelme, a krízishelyzetek feloldása, elhárítása a feladat, valamint az utógondozás, a korábbi jó családi helyzet visszaállítása, ill. új, megfelelő formáció kidolgozása. E munka fő

letéteményese, a rendeletek betartója és végrehajtója a szociális munkás, akit Cipruson a munka fontosságát talán jobban kifejezően szociális asszisztensnek hívnak. Minden szociálpolitikai intézkedés területileg illetékes központi irodán keresztül jön létre. A központi hivatal, amely a fővárosban működik, az oktatáson és kutatómunkán kívül gazdasági, jogi, társadalombiztosítási osztállyal, valamint az összes szociális asszisztenssel foglalkozó főosztályokból áll. A központ irányítása alatt hat területi iroda működik, összesen 503 képzett alkalmazottal. Ezek közül 42 adminisztratív munkát végez. 128-an dolgoznak a területi központokban az irodákban, és 333-an a különböző területeken. Az alkalmazottak 35 %-a szociális asszisztens, a többiek pszichológiai, jogi, szociológiai képzettséggel rendelkeznek.

A szociális asszisztens munkája során teljesen szabad, önálló döntésre jogosult. Ugyanakkor tisztában kell lennie szakterülete újdonságaival, ismernie kell az újabb jogszabályokat, gazdasági rendelkezéseket stb. Kétévente vizsgáznia kell, ami lehetővé teszi a fizetés kötelező emelését, valamint a hivatali rangsorban való előbbre lépést. Egy, tíz-tizenöt éve a szakmában dolgozó szociális asszisztens ma mintegy havi 600-800 ciprusi fontot (mintegy 1200-1600 \$) keres.

Sajnos, csak egy régebbi, a Statisztikai Hivatal által 1985-ben készített felmérés adatai állnak rendelkezésemre, de ezek is sokat jelentenek, ha figyelembe vesszük, hogy az infláció nem haladja meg a 2-4 %-ot. Eszerint a tiszta átlagkereset 407 c.font, az átlagkiadások 374 fontot tesznek ki egy hónapban. A háztartások 67 %-ában van egy vagy több autó, 68 %-ában mosógép, 90 %-ában van színes tv, 100 %-os a hűtőgéppel és fűtéssel való ellátottság. Ezek a számok ma jóval nagyobbak, a felmérés elkészülte óta a ciprusi családok átlagos gazdasági helyzete egyre javul.

A szociális asszisztens, területtől függően két-három városi körzet vagy két falu lakosságát látja el. Minden esetben négy-ötévente területet cserélnek. A saját körzetében, vagy falujában soha senki nem láthat el szociális gondozói munkát. Legalább kétszer-háromszor hetente végiglátogatják a problémás családokat, illetve fogadják a klienseket az irodában.

Szoros kapcsolatban állnak a területi pszichológiai, pszichiátriai és egyéb családterápiával is foglalkozó intézménnyel, sőt, jogosultak klienseik ilyen típusú vizsgálatra küldésére is. Saját hatáskörükön belül intézkednek a házi segítség, pénzügyi segély, ill. intézeti gondozásba vétel esetében. Rendszeresen ellenőrzik a bölcsődék és óvodák ellátottságát, az Öregek otthonait, valamint hozzájuk tartoznak a fogyatékos, mozgássérült, vagy egyéb betegség miatt intézményi ellátásra szoruló gyerekek és felnőttek is.

Rendszeresen látogatják a büntetés-végrehajtó intézményeket, s ők gondoskodnak arról is, hogy a büntetés letelte után a közösség visszafogadja a szabadulót. Minden szociális asszisztens tagja annak a területi tanácsnak, ahol dolgozik, szavazati joggal bír a közösséget illető minden kérdés vitájában, még a gazdasági vonatkozásúakban is. Pályamódosítás vagy pályakezdés, újrakezdés esetén a helyi bankoknál eljárhat, véleményezési joga van hosszúlejárátú kölcsönök kérdésében.

Házigondozás

Láttam egy csodálatos farmot, amit egy autóbaleset következtében mozgásképtelenné vált, toló kocsihoz kötött férfi hozott létre és működtetett. A balesetet követően, miután kiderült, hogy soha többé nem fog tudni önállóan járni, a fiatal ember segítségére sietett a szociális asszisztens, és az egész falu. A banktól hosszúlejárátú kölcsönt kapott. Megtervezett a falu szélénél lévő kertjében egy háromszintes, a toló kocsiából is működtethető csirke- és nyúlfarmot, félautomata ketrecsört önetetővel, itatóval, keltetővel, elletővel. A kölcsönből

anyagot vásárolt, szakmunkásokkal rövid idő alatt megépíttette, amit elképzelt. A földet az öccse műveli meg, az állatokat és a terményfelesleget az állami felvásárló helyeken adják el. A fiatalember teljesen önellátó, a házimunkát házi segítség címén egy falubeli asszony végzi el, és természetesen a szociális keretből fizetik.

A házi gondoskodás egy másik példáját egy kétgyerekes anya esetében csodáltam meg. Az anya egyedül maradt tizenéves kamasz fiával és nyolcesztendő kislányával. Az apa elhagyta a családot, bár időnként rövid időre hazament. Anyagilag támogatta a gyerekeket, semmi több. Az asszony idegi problémák miatt csak részmunkát vállalhatott, egy helyi kis üzemben varrt. A gyerekeket el tudta látni, főzött, mosott, éppen csak időnként teljesen zavart állapotokban az étellel teli fazekat a mosdóba rakta, a ruhákat a hűtőszekrénybe, ilyenkor totális zűrzavart teremtett a lakásban. A szociális asszisztens, képzett pszichológus, semmiképp nem akarta a gyerekeket elvinni tőle, mert egyébként jól nevelte őket, és azok is látták, hogy anyjuk beteg, nem rendetlen. Kerestek egy asszonyt, felfogadták a szociális költségvetés terhére a család mellé takarítani, rendet tartani. A család, az anya és gyermekei így együtt maradhattak. Mindez töredékébe sem került annak, mintha a gyerekeket állami gondozásba vették volna.

A szociális szolgáltatások természetesen ingyenesek és mindenkit megilletnek, aki rászorul. Az ellátások jelentős része szabadon választható. Természetesen van néhány olyan intézkedés is, amely kötelező előírásokat tartalmaz. Elrendelhető kötelezettségek vannak, pl. fiatalok bünelkövetők esetében, gyermekvédelmi esetekben stb.

A szociális szolgáltatások egy része a megelőzést, illetve a munkába állt anyák helyzetét kívánják megkönnyíteni. Ezt szolgálják a gyermekintézmények, ifjúsági házak, közösségi központok, ifjúsági klubok, valamint az önkéntes szervezetek, alapítványok. Ez utóbbiakat az állami költségvetésből is támogatják, 1978-ban például 53. 880 fontot kaptak.

A szociális ellátás, szolgáltatások módozatairól a rádió-tv rendszeres tájékoztatást ad, a szociális asszisztensek pedig személyesen is tájékoztatják a rászorulókat. Azokban az esetekben, amikor a szülő nem hajlandó teljesíteni a számára adott és kötelezően előírt intézkedéseket, a szociális asszisztens felterjesztésére bíróság elé kerül az ügy. (Leggyakrabban itt is a gyermekelhelyezés a vita témája.) A szülőnek jogában áll vitatni vagy megtagadni mind a szociális asszisztens, mind az intézmény vezetőjének intézkedéseit. A bíróság mindig köteles meghallgatni és figyelembe venni a szülők véleményét is. A bírósági döntés ellen már nincs fellebbezés. Ritkán fordul azonban elő, hogy egy-egy eset olyan mértékben elfajuljon, hogy bírósághoz kelljen fordulni. A ciprusi családsegítők Ugyanis úgy vélik, a jogi elrendelés csak ritkán segíti elő a család konfliktushelyzetének valódi megoldását. Szívesebben élnek az egyébként igen széleskörű, s a családsegítők önálló döntőképeségében megbízó házi megoldásokkal.

A kép, ami fentiek elolvasása után kialakul az olvasóban, talán túl szépnek tűnik. Természetesen, Ciprusnak is megvannak a maga helyi, speciális problémái. Hangsúlyozni szeretném a szociális gondoskodás humánumát és természetességét. Az intézkedést nem a hivatal hajtja végre, a legritkább esetben kötelez. Szociális gondoskodásban részesülni: Cipruson demokratikus jog, amellyel élni nem szégyen, nem kínos, amit kérni és elfogadni éppen olyan, mint szülőhöz, testvérhez, családtaghoz, barátához fordulni. Bajba jutni, problémákkal küszködni, nehéz helyzetben lenni bárkivel előfordul, az élet természetes velejárója, amit a többiek összefogása, segítsége, tárgyi, szellemi, anyagi vagy pusztán csak lelki támogatása enyhíthet.

A gyermekvédelem Cipruson

Ciprusi tartózkodásom alatt, jó néhány minisztériumi alkalmazottnál, intézményvezetőnél és több kutatóintézetben tett látogatás után lehetőséget kaptam arra, hogy néhány hetet egy nevelőotthonban töltsék, és részt vegyek annak mindennapi életében.

Az otthon, amely vendégül látott, egy kétszintes épületben működik. Alsó szintjén a konyha, ebédlő, játszó-, tv-szoba, közös tanulószoba, távolabb fürdőszobák, mosókonyha, a másik oldalon az irodák és a vendégek fogadószobája. Fent a gyermekek hálószobái, vendégszobák és fürdők. Húsz iskoláskorú gyermeket tud befogadni és ellátni, de szinte soha nem működik teljes létszámmal.

Ottlétemkor tizenkét gyermek lakott itt, a legkisebb hét, a két legidősebb tizenharmadik éves volt. A gyermekeket ellátó felnőttek száma hét fő: az intézmény vezetője, három, egymást váltó nevelőnő, egy korrepetáló tanár, aki délután dolgozik, egy szakácsnő-konyhás, és egy félmunkaidős takarítónő. A gyermekeket reggel mikrobusz viszi a területileg illetékes iskolába, és szállítja vissza tanítás után. A szülőknek joguk van bármikor meglátogatni a gyermekeket, sőt, a ciprusi gyermekotthonok jelentős része a mi hetesotthonainkhoz hasonlóan csak munkanapokon működik. Hétféteken, ünnepnapokon, iskolai szünetekben a gyermekek a családjuknál vannak. Az otthonok nagyobb része inkább amolyan napköziotthonként működik; a bentlakásos intézményekből is a gyermekek javarésze esténként hazamegy. A gyermekek hazuról mennek iskolába, onnan az otthonba, ahol megebédelnek, elkészítik a leckéket, játszanak, uzsonnáznak, vacsoráznak, majd este hét óra körül a szülők hazaviszik őket. A megismert tizenkét gyermekből az adott időpontban hat hazajáró és hat bentlakó volt. Cipruson valóban csak a legkritikusabb időszakokban veszik állami gondozásba, és a lehető legrövidebb időtartamra a gyermekeket. Leggyakrabban a szülő(k) betegsége, börtönbüntetés, vagy egyéb súlyos ok miatt helyezik otthonba a gyermekeket, feltéve, hogy nincs olyan közeli családtag, aki a problematikus időszakban a gyermekek gondozását el tudná látni. A nevelőszülő-hálózat igen elterjedt. Azokat a gyermekeket, akik várhatóan hosszabb ideig kénytelenek nélkülözni a szülői gondoskodást, igyekeznek nevelőszülőkhöz adni. A vérszerinti szülő természetesen minden esetben ismeri a nevelőszülőket. A nevelőszülőkhöz helyezés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekeket lehetőleg ugyanabban a helységben, vagy ha ez nem lehetséges, a szülő állandó tartózkodási helyéhez legközelebb eső helyen kell nevelőszülőkhöz adni, hogy ezzel is segítsék a család kapcsolattartását. Testvéreket mindig együtt kell elhelyezni. Cipruson évente átlag mintegy száz gyermeket helyeznek ki nevelőszülőkhöz.

Az állami otthonok mellett különféle alapítványi otthonok is működnek, ezek felügyeletét is a szociális munkások, illetve a Szociális és Munkaügyi Minisztérium látja el. Az otthonban elhelyezett gyermekek szüleit családterápiás, pszichológiai, szükség esetén pszichiátriai konzultációkra küldik, esetenként ilyen jellegű kezelésre kötelezik (pl. az egyébként igen ritka alkoholbetegség esetén). A szociális asszisztens és a családdal foglalkozó szakemberek első feladata a családot ismét alkalmassá tenni a gyermekek ellátására, nevelésére, a gyermekek visszafogadására.

Egy ciprusi szociális munkás ismerősöm mesélte a következő esetet, melynek szenvedő alanyait, a gyermekeket, és az őket befogadó családot később személyesen is alkalmam volt megismerni.

Gondoztam egy családot – mesélte ismerősöm – mindkét szülő erősen alkoholista, volt, ha dolgoztak is, elitták, amit megkerestek. Egy nagyobb lányuk és három kicsi gyerekük volt. A lány akkoriban tizenegy, a kisebbek öt és három évesek voltak, a legkisebb kilenc hónapos. Rendszeresen látogattam őket, családi pótlékot kaptak, s ellenőrizni akartam azt is, vajon

legalább ennek összegét a gyermekekre fordítják-e. Egyszer, amikor kimentem hozzájuk, csak a gyermekek voltak otthon, koszosan, éhesen, a legkisebb betegen feküdt, a nagyobbacsák sírtak, a legnagyobb gyerek próbált valamennyire gondoskodni a kicsikről. Kiderült, hogy a szülők néhány napja nem voltak otthon, sem a gyermekek, sem a szomszédok nem tudták, mi történt velük. Bár az irodánk nem alkalmas gyermekelhelyezésre, fogtam őket, beraktam a kocsiba mind a négyet, s hagytam egy hivatalos idézést a szülőknek. Leírtam, a gyermekek nálam vannak, és azonnal szeretnék velük beszélni. Az apa még aznap megjelent az irodában, rendkívül föl volt háborodva, veszekedett, kiabált, vitatta az eljárásom jogosságát. Mivel a négy gyermek annyira különböző korú volt, nehezen találtam volna olyan otthont, ahol a csecsemőt és a nagylányt is el tudtam volna helyezni. Egy közeli faluban ismertem egy középkorú házaspárt, akiknek két, már önálló családdal bíró gyermeke volt. Az asszony otthon dolgozott varrónőként. Felhívtam őket, s ők azonnal vállalták a gyermekeket, akiket még aznap el is helyeztünk náluk. Amikor az édesapa tudára adtuk, hol vannak a gyermekek, s hogy természetesen azok változatlanul az ő gyerekeik, csak éppen átmenetileg ehhez a családhoz helyeztük őket, nyugodtabbá vált és hazament. Néhány nap múlva újra eljöttek, most már az anya is, kérték, hogy meglátogathassák a gyermekeket. Együtt mentünk a nevelőszülőkhöz. A gyermekek nagyon örültek az édesanyjuknak és édesapjuknak, de minthogy igen jól érezték magukat a nevelőszülőknél, a vérszerinti szülők távozása zökkenőmentes volt. Ennek idestova négy éve, a gyermekek azóta is a nevelőszülőknél vannak. Az édeszülők elfogadták ezt a helyzetet, életmódjukon nem változtattak azóta sem, s úgy tűnik, az összes szereplő számára ez a legjobb megoldás. A gyermekek is jól fogadják a helyzetet, a nevelőszülőket is, vérszerinti szüleiket is nagyon szeretik, időnként együtt meglátogatják a szülői házat, de soha nem akarnak egy-két napnál tovább ott maradni, örömmel térnek vissza a nevelőszülőkhöz.

Fontos rögzíteni, hogy sem a nevelőotthoni, sem a nevelőszülőnél történő elhelyezés nem jelenti a család, a szülő alkalmatlanságának kimondását. Az intézkedés nem bélyegzi meg a szülőt, a gyermeket. Az, aminek szánják: segítségnyújtás az átmenetileg, vagy végleg rossz helyzetbe került családok számára. Ezt fejezi ki a hazajárás-rendszer, a nevelőszülők és vérszerinti szülők rendszeres kapcsolata, sőt az örökbefogadás egyébként ritka esetei is.

Cipruson ún. nyílt örökbefogadás működik, az örökbefogadónak nemcsak joga, de kötelessége is elmondani a gyermeknek származását. Ha esetleg külföldről fogadták örökbe, nemegyszer elutaznak vele szülőföldjére, hogy tudja, honnan származik, ismerje meg szülőhazáját. - Természetesen ez a kötelezettség nem jelent azonnaliságot. Az örökbefogadó szülők a szociális asszisztens együttműködésével a gyermekek életkora és egyéb körülmények figyelembevételével döntenek el a módszert, ahogyan lassan-lassan beépítik a fogadott gyermek tudatába a származására, előéletére vonatkozó adatokat, eseményeket, saját múltját.

Tekla és Alexis

Szinte ugyanazon a napon érkezünk az otthonba. Én, mint látogató, és ők, az oly sok csalódottságot, megrázkódtatást megélt testvérek. Tekla, a nagylány, nyolc éves múlt, Alexis, az öccse, még hatot sem töltött. Az édesapjuk angol, édesanyjuk ciprusi. Az apa kizárólag Angliában tudott élni, az anya csak Cipruson. Eleinte ide-oda utazgattak a két ország között, a gyermekeknek sem itt, sem ott nem volt igazi otthonuk, rövid időket töltöttek mindkét helyen. Egyre sűrűbb viták, veszekedések közepette vándorolt a család, míg végülis az anya idegrendszere felmondta a szolgálatot. Ciprusra érkezve az asszony teljesen zavart állapotba került és sürgősséggel beszállították az egyik idegklinikára. A gyermekek az apával maradtak

ugyan, de ő rövid idő múlva visszatért Angliába. Ekkor kellett a szociális asszisztensnek döntenie, mi legyen a két kisgyermekkel: menjenek-e édesapjukkal, vagy maradjanak Cipruson, átmeneti időre az otthonban? Több tényező együttes hatása döntött. A kislány egyértelműen az anyja mellett akart maradni. Az anya kezelőorvosa is a kislány maradását szorgalmazta, mert az segítené az anya gyógyulását. Arról nem is beszélve, hogy Tekla görögül igen, angolul viszont szinte egyáltalán nem beszélt. Talán meglepő, hogy minden esetben csak a kislányról és a szülőkről beszélünk. Alexis ugyanis, bár tudott beszélni, hiszen iskolába is járt, egy ideje nem beszélt. Egyáltalán nem” szólalt meg, semmit és semmilyen nyelven. Sőt, az egyébként réges-rég szobatiszta fiúcska teljes apátiába zuhanva elvesztette szobatisztaságát is. Szó nélkül üldögélt egész nap. Furcsa élményem is volt vele, minthogy én nem beszéltem akkoriban sem angolul, sem görögül, a kisfiú ezt azonnal észrevette, s mintegy sorsközösséget vállalva velem, néhány nap múlva hozzám, de csak hozzám intézett egy-két szót. Bár nem értettem, de mert magatartásomban pozitív választ adtam számára, velem szemben bizalmat kezdett tanúsítani. Jelezte, ha baleset történt jelezte, néha mondta, ha enni vagy a kertbe akart menni, megfogta a kezemet, az ölembe ült. Bár nagyon sajnáltam, hogy nem értem, amit mond, ugyanakkor az is nyilvánvaló volt, hogy éppen a legnagyobb segítség, amit akkor kaphatott. Helyrebillenőfélben volt az olyannyira megzavart identitástudata, s minthogy látta, próbálom utánamondani, tanulni a görög nyelvet, amit beszélt, a segíteni akarás győzedelmeskedett. S ha eleinte csak szűkösen is, de ismét beszélni kezdett. Persze, hozzájárult ehhez az otthon összes nevelje éppúgy, mint az őt rendszeresen látogató pszichológus és a szociális asszisztens is, aki a gyermekek édesanyját is rendszeresen látogatta. Amíg az anya szanatóriumban volt hétvégéken is, az apa vitte haza a gyermekeket, majd az anya állapotának javulásakor az apa visszatért Angliába. Ekkor már az édesanya is hazament a hétvégekre, s ő látta el ilyenkor a gyermekeket.

Tekla, a kislány, úgy tűnt, kevésbé sínylette meg a szülőknek ezt a tétovaságát, az otthontalanságot. Az otthonból való távozásom után mintegy fél évig nem láttam őket. Amikor később ismét az otthonba látogattam, mind a ketten kitárt karral szaladtak hozzám, Alexis már teljesen nyílt és nyugodt tekintettel, szobatisztán, összehasonlíthatatlanul jobb állapotban, mint mikor utoljára láttam. Megkértem, rajzoljanak nekem valamit emlékül. Szinte minden kis ismerősöm szép, színes rajzokat készített kérésemre. Csak Tekla és Alexis rajza volt (egymástól teljesen függetlenül rajzoltak) fekete zsírkréta a lapon még feketébb fák, házak, madarak. Semmi szín, semmi élet. Csak a feketeség.

Marios

Az otthon életének egyik kétségtelenül legmarkánsabb színfoltja Marios volt. Tizenharmadik évében levő, megnyúlt kezű-lábú csupa-ideg fiú, olyannyira magának való és magányos, hogy csak jó idő elteltével derűit ki, hogy a húga is itt van közöttünk. Marios teljesen öntörvényű volt. Ha nem akart lefeküdni este, nem feküdt le, a tv előtti szőnyegen, jobb esetben kanapén nyomta el az álom. Ha úgy tetszett neki, fölásta a fél kertet, percek alatt elkészült a leckéivel, hosszú verseket-dalokat tanult meg. A másik pillanatban, anélkül, hogy bárki is értette volna, mi zajlik le benne, a legfélelmetesebb, szinte vadállati üvöltések közepette nekiesett a többieknek, nemegyszer a nevelőnőnek, konyhásnak, tombolt, dühöngött, ablakokat vert be pusztá kézzel, csak a jószerencse mentette meg a súlyosabb balesetektől. Kiszámíthatatlansága és durvasága miatt a kisebbek rettegtek tőle, igyekeztek még az útjába se kerülni. A húga éppúgy félt tőle, mint a többiek. Kiszámíthatatlansága ellenére például iskolába mindig elment, a feladatait mindig elkészítette, az ünnepi

műsorokon minden esetben helytállt. Többször, sőt rendszeresen felmerült az áthelyezés kérdése, de az otthon igazgatója és a nevelők, a szociális asszisztens is és a pszichológus is arra a döntésre jutott minden alkalommal, hogy Marios elválasztása a testvérétől és a normális világtól súlyosan veszélyeztetné a gyermek lelki világát. Marios családja egyébként jólszituált, anyagi gondoktól mentes volt, hétvégeken többnyire elutaztak a gyermekekkel. A szülők között korábban gyakoriak voltak a viták, látványos veszekedések, az apa időnként megverte a feleségét, ritkábban a gyermekeket is, minden jel arra mutatott, el fognak válni. Ekkor lépett közbe a szociális asszisztens. Családterápiát javasolt. Úgy tűnt, a gyermekek jelenléte, Marios problémás volta is zaklatja a szülőket, rontja egymás közötti kapcsolatukat. Így végül arra a közös megegyezésre jutottak, hogy átmeneti időre a gyermekeket otthonban helyezik el. Addig, amíg eldől, hatásos-e a házaspár terápiája; együtt maradnak normalizált körülmények között és nevelni tudják gyermekeiket, vagy elválnak, és akkor a bírósági döntés szerint helyezik majd el a gyermekeket.

Az átmenetinek mondott helyzet sajnos már csaknem két éve tart, és bár a szülők és a gyermekek kapcsolata javult, ez nem elegendő a gyermekek hazatéréséhez. Úgy tűnik, a gyermekek is, szüleik is elfogadják a különélésnek és együttélésnek ezt a formáját.

Pongrácz Erzsébet